

Netwerken met oud-leerlingen mbo Blijvend contact met school

Netwerken met oud-leerlingen komen in het mbo veel minder voor dan in het hoger onderwijs. Toch jammer; zo vinden verschillende aoc's. Ze sloten zich aan bij het project Brainport (educatie- en competentiestudies, WUR) en verkenden de mogelijkheden.

“Er zijn mensen die zeggen: ik heb de opleiding gevolgd. De school is nu voorbij.” Aldus Michel van der Wagt van de Vereniging van Afgestudeerden (VVA) van Larenstein. “Er zijn er ook die intensief gebruik maken van het netwerk. Ze vinden het leuk om contact met oud-klasgenoten en met de opleiding te houden. Ze zijn ook nieuwsgierig naar ontwikkelingen en veranderingen.”

Dat zijn overwegingen. René Veldhoen, avo-docent op het mbo in Doetinchem, aarzelde echter toen educatie- en competentiestudies (ECS) hem vroeg. “Ik dacht zo'n netwerk is niks voor ons: ze vertrekken zodra ze hun diploma hebben en ze zijn blij dat ze ervan af zijn.” Dat geldt, aldus oud-leerling Rudi Kolstee, misschien voor de eerste twee jaar dat ze van school zijn. Maar het verandert vaak in het 3e of 4e jaar.

De meeste oud-leerlingen zitten niet te wachten op aoc-cursussen, zo bleek uit een enquête in 2003, maar ze willen wel graag horen hoe het met klasgenoten

Drie à vier jaar na hun diplomering willen oud-leerlingen graag horen hoe het met hun klasgenoten gaat en wat er in de sector gebeurt; een mooi opstapje voor een netwerk

gaat en wat er in de sector verandert. Een combinatie van leuk en een beetje leerzaam. Hoe zet je dat op?

Reünies

De mbcs (locatie Velp van Helicon Opleidingen) heeft een geschiedenis met Larenstein, vertelt Van der Wagt. Al meer dan honderd jaar. Direct bij afstuderen van de eerste lichting, in 1905, ontstond de Vereniging Van Afgestudeerden van de Bosbouw en Cultuurtechnische school.

Met de splitsing van de school (in 1988 werden mbcs en hbcs uit elkaar gehaald) is gepoogd een gezamenlijke alumnivereniging op te zetten voor naast Velp vestigingen in Apeldoorn en Nijmegen. Dat sloeg niet aan. De VVA MBCS werd in 1993 zelfstandig. Ze hebben nu 300 tot 400 leden.

Weinig vergeleken met de alumnivereniging van Larenstein; de VVA telt 3.500 leden. Michel van der Wagt en Annette Slotboom zijn er (bijna) fulltime mee bezig. Zij ondersteunen ook de vereniging van de mbcs met hun alumnibestand, contributie-inning en de organisatie van excursies en studiedagen. De aangesloten oud-mbcs'ers krijgen bovendien zes maal per jaar de VVA-krant. Helicon Opleidingen heeft, aldus Van der Wagt, nog niet een heel duidelijk alumnibeleid. Er zijn wel verenigingen zoals de VVA-MBCS, maar vaak zijn die vooral met reünies bezig. "Als je ziet wat er allemaal uit te halen is."

Identiteit

Dat er meer inzate, was ook de overweging voor de leerstoelgroep Educatie en Competentiestudies (ECS) van Wageningen UR. Rigo-project, onderzoek en promotie van netwerken van oud-leerlingen. Thomas Lans van ECS: "Het is ook een geweldige kans om de regio en het bedrijfsleven in de regio intensiever bij de mbo-opleiding te betrekken."

Uit behoeftenonderzoek onder oud-leerlingen van aoc's bleek in 2003 dat een 30 procent van de respondenten (een 300 tot 400) wel contact met de school wilde houden. In het project zijn toen op verschillende aoc-vestigingen initiatieven genomen voor een netwerk van oud-leerlingen.

Alumni van Larenstein bekijken foto's van oud-klasgenoten

Er zijn dan vele kansen, maar ook een paar bedreigingen, aldus Lans. De onderwijsinstelling kan aanhikken tegen administratief beheer van het alumnibestand of het kan zijn dat door fusies de identiteit is weggefallen en herkenning van de oude opleiding met oud-leerlingen lastig is. Wat zegt Wellantcollege je dan nog of wat heb je met de Onderwijsgroep Noord?

Identiteit is een belangrijk punt. De opleiding heeft een andere naam of is samengevoegd en de school is verdwenen. Het kan ook zijn dat oud-leerlingen geen interesse hebben omdat ze in een totaal ander sector terechtgekomen zijn of omdat ze een vervolgopleiding hebben gedaan waar ze meer mee hebben. Een oud-mbo'er heeft dan mogelijk meer interesse in het alumninetwerk van de hogeschool dan van het aoc. Belangstelling van een oud-leerling voor zo'n netwerk kan voortkomen uit de hechte band met zijn vroegere klasgenoten, de goede ervaringen tijdens de opleiding, interesse in bepaalde docenten, de mogelijkheden voor de alumnus en de relatie met zijn huidige activiteiten. Andersom biedt de alumnus de school een link met de praktijk, een ervaringsdeskundige over de waarde van het genoten onderwijs en een rolmodel die bij pr en werving kan worden inge-

zet. Onder het motto: 'oud-leerlingen zijn de beste ambassadeurs'. Veldhoen: "De jongens die komen, praten niet negatief over ons."

Ze hebben de school ook nog wel wat te melden over het onderwijs. Want ze hebben vaak zelf stagiaires en zien wat er van hen wordt gevraagd. Ze merken soms dat hun opleiding tekort schiet. Bijvoorbeeld als het gaat om vragen zoals: hoe zet ik een zelfstandig bedrijf op, hoe ga ik om met de klant en hoe werk ik samen met collega's en leidinggevenden? Ze zien waar behoefte aan is. Ze reflecteren heel direct vanuit de praktijk op het onderwijs waar ze soms net weg zijn. "We hangen aan hun lippen," zegt Veldhoen.

Maar het is meestal vooral de gezelligheid, zegt Barry Nijenhuis, die vier jaar geleden loonwerk in Doetinchem deed. "Leerzaam? Nee, dat hoeft niet. Ik doe ook nog een opleiding monteur op een roc in Apeldoorn."

Thuisgevoel

Brainport ging over leven lang leren ter ondersteuning van innovatie in de agribusiness. Het project over alumninetwerken is een vervolg daarop, want juist alumninetwerken bieden vanwege hun contact met de opleiding en de school klanten voor dit leren. Dat was voor LNV →

Alumnibeleid

Er is nog weinig structureel alumnibeleid op aoc's. Ze vinden het wel leuk om oud-leerlingen tegen te komen, ze uit te nodigen voor een reünie of ze te interesseren voor een cursus. Het is immers een interessante doelgroep. Soms worden daartoe adressenbestanden bijgehouden of oud-leerlingen benaderd.

Wat speelt er bij structureel beleid? Bijvoorbeeld: wie stuurt? De alumni of de school? Hoe wordt het netwerk ingebed in de organisatie en wie doet het netwerkbeheer? Is het dan vooral een gezellige borrelclub of gaat het om verdieping, discussie, leven lang leren en uitwisseling van de school met de praktijk? Kan een alumninetwerk ook locatie- en brancheoverstijgend zijn?

Het project over alumninetwerken op aoc's heeft verschillende inzichten opgeleverd.

- De school heeft inhoudelijk weinig te bieden, speelt hooguit een bemiddelende rol als kennismakelaar;
- In verschillende fasen van hun carrière hebben oud-leerlingen andere leervragen. Zo is de eerste jaren uitwisseling van startervaringen interessant. Daarom: onderscheid in doelgroepen, communicatie op maat en klantenbinding voor leven lang leren. Die klantenbinding kan al beginnen tijdens de opleiding;
- Alumninetwerken in mbo zijn anders dan in het hoger onderwijs (regionaler bijvoorbeeld), de aanpak moet zich nog bewijzen.

Ideaal is, aldus projectdeelnemers, een alumnigestuurd netwerk waarbij de school faciliterend is. De oud-leerlingen bepalen dan opzet en inhoud van alumnibijeenkomsten. Dat vraagt grote betrokkenheid. Andere insteek is meer schoolgestuurd.

ECS (WUR) is een paar jaar na het alumniproject nog steeds actief, met name Thomas Lans en Renate Wesselink (bij hen is ook een publicatie over alumninetwerken te bestellen). Ze concludeerden dat er geen blauwdruk is voor opzet en continuering van aoc-alumninetwerken: elke school en diens alumni is uniek. Succesfactoren zijn er wel.

- Zorg voor korte lijnen tussen alumni en school, vraag je af waar herkenbaarheid zit voor oud-leerlingen en begin klein;
- Zorg voor inbedding in de schoolorganisatie (vanwege continuering van activiteiten voor alumni). Bijvoorbeeld met inzet van een (gemotiveerde) interne verantwoordelijke, verbinding waar mogelijk met activiteiten zoals excursies of de uitvoer van PvB's, opname van alumnibeleid in het strategische beleidsplan en betrekken van alumni bij sectorraden en projecten in de regio.
- De toegevoegde waarde zit vooral in 'zachte' resultaten. Denk aan: imago-verbetering van de school, gastdocentschap, reflectie op het huidige curriculum en contacten met leerbedrijven en opdrachtgevers voor onderwijsprojecten.

en ECS het achterliggende idee. De loonwerkopleiding van Doetinchem organiseerde drie jaar geleden (9 december 2004) een eerste bijeenkomst voor oud-leerlingen. Er kwamen 126 jongens. "Een groot succes".

Het is daarna elk jaar georganiseerd. Zo open en laagdrempelig mogelijk. De oud-leerlingen hebben veel in te brengen. Ze bepalen in een voorbereidingsgroep zelf wat er gebeurt. Het deelnemersaantal liep weliswaar iets terug, maar die mensen blijven nu, verwacht Rudi Kolstee, een oud-leerling die ook mee voorbereidde. "De mensen die een keertje komen kijken, hebben het nu wel gezien."

Er zijn workshops naar keuze, lezingen en discussie. Het gaat dan over de vraag waar de sector staat over 10 jaar - is er dan nog wel loonwerk? - of over de vraag wat beter is: een groot loonbedrijf of een klein bedrijfje waar je je moet specialiseren? "Interessante discussies", aldus Kolstee, "omdat het niet bij theorie blijft, maar echt in de praktijk leeft." Vanaf half 11 wordt het gezellig.

"Als je maar eenmaal de namenlijst hebt, is het niet zoveel werk meer", zegt Veldhoen. Maar, voegt hij eraan toe, "je moet het wel uit de hobbysfeer halen. Je moet het een plaats geven op school, anders zakt het in en voelt niemand zich verantwoordelijk."

"Onze leiding vraagt wel: wat levert het nu op voor het cursus- en contractonderwijs? Dat is niet onze eerste insteek." De leiding suggereerde ook het alumninetwerk uit te breiden naar andere richtingen. Maar daar zit een gevaar. Zelfs een gezamenlijke alumnivereniging voor de loonwerkopleidingen op drie locaties van AOC Oost werkt volgens Veldhoen niet. Deels ook omdat veel oud-klasgenoten toch in een andere sector terecht komen. "Er zijn er veel die nu vrachtwagenchauffeur zijn", zegt Nijenhuis.

Het gaat echt om de community en het thuisgevoel, gecombineerd met de sectorinformatie. "Je hoort wel: ik zou wel eens bij iemand anders op zijn bedrijf willen kijken, en andersom." Dan is de oude mbo-klas veilig en vertrouwd.

Ongeval

Rudi Kolstee voelt zich nadat hij zes jaar geleden vertrok, nog steeds betrokken bij school en opleiding. Hij bood bijvoorbeeld aan om gastdocent te zijn; dergelijke alumni zijn voor de school van onschatbare waarde. Kolstee: "Je zet je toch ook met z'n allen in om de sector beter te maken en het loonwerk een goede reputatie te geven." Zijn gastles zou dan gaan over zorgvuldigheid bij het werk en het materiaal. "Ik ben betrokken geweest bij een dodelijk ongeval. Uit het technisch onderzoek bleek dat alles perfect in orde was en dat het dus niet aan mij had gelegen. Dat is heel belangrijk, vooral ook psychisch. Het benadrukt ook nog eens hoe je steeds moet zorgen dat alles goed werkt en veilig is."

Bovendien, zo voegt hij eraan toe. "Ik heb natuurlijk ook mensen gehad die geprobeerd hebben mij dingen over te dragen toen ik 16 was; zo wil ik ook graag bijdragen." □